НАЦІОНАЛІСТ

часопис українського юнацтва

Р. III. ПРАГА, 21. ЧЕРВНЯ 1942. Ч. 13. (45).

НАЦІОНАЛІСТ, часопис українського юнацтва. Виходить щодня тижня. Відповідальний редактор Др. Степан Рудик, Praha XII., Havlíčkova 8.

Редакція і адміністрація: Praha II., Havlíčkova 22. Тел.: 846-54.

Д. Остапенко:

Українська політична еміґрація.

На день 28. травня припадає річниця смерти другого українського великого політичного еміґранта — гетьмана Пилипа Орлика. Пилип Орлик помер у Ясах 26. травня 1742. року. Після трагичної втіхи під Полтавою 1709. р. великий самостійник гетьман Іван Мазепа мусів покинути рідні землі і рушити на чужину. Його продовжував підготовку повстання проти Москви. Але смерть перервала скорі плани старого гетьмана. Це був перший український еміґрант — в сьогоднішньому розумінні того слова. Боротьбу за ідеал самостійної української держави перебрав на себе найблизький найвірніший сподвижник — Пилип Орлик. Йому вдалося на короткий час мобілізувати українські й чужі сили проти Москви Петра І., але малі українські сили, ненадійні союзники, не могли рад повести страшного бою. Союзники (поляки і татари) зрадили Орлика й так Петро І. міг записати в книгу московської історії нову побіду в битві над Пруссом 1711. року. Европа нерозуміюча загрозу нових можливостей у війні на півдні і тих Україна, а з нею й цілий європейський Схід, були виключені на цілі століття з розвитку культурної Европи.

Від тих часів називаємо історію нашої політичної еміґрації — людей, які зрікалися всього найдорожчого в особистого життя й несли на собі муки й вигнання, щоб лише не дали загинути великій ідеї України. У протязі сторіть ці українська політична еміґрація зросла, і в десятках зросто тисячі, а далі й мільйонів. Бо ці українці, що живуть сьогодні розкинені по цілій земній кулі — і знов є нас мільйони — це політичні еміґранти, які не кидали рідної батьківської землі, рідних і все гарне, що в'язало їх вересталися питання з цією землею ради вигод, але тільки тому, щоб уникнути смерти з рук ворогів, ворога й почати далі смертельну українську самостійницьку. Це — ті непримиренні борці, які не хотіли ніяка на службу ворогам ні тут, ні там. Добрі й щирі Україна було їх найвищим законом.

Історія української політичної еміґрації — це одна із найтяжчих сторінок історії України взагалі. Вона ще одна історична. Бо рідко котра еміґрація залишила себе так світлим в історію визвольних змагань свого народу, як саме українська. Вони ніколи не втратили духових звязків із рідними землями, ніколи не зрадили великого ідеалу. Українська ніколи не зміряється в політичну побіду великої нашої справи. Це еміґрація і ті, що осталися на рідних землях, творили тоді один великий і могутній український фронт, який обнімався сила, доповняв себе і не залишили ся ніколи. Нашість ті, що далеко на чужині згубили українську мову, не згубили ніколи українського серця, любови до Україні й тих, що й їх нескрашений день. Ці ці еміґранти перейшли тим самим шляхом нашої України, що й їх брати на рідних землях, і спільно з ними перетворили нашу в одну велику, переможну українську націю.

Україна знаходить дуже багато своїх еміґрацій. Вона зберегла від ворожої загибелі не тільки цвіт української крови, але й багато культурно-духових скарбів української нації. Бо після ста еміґрацій не тільки люди, але й ті великі ідеї, можна порівнати ці люди. І це може найважніше. В часи найбільшої реакції, коли ворог хотів завдати останній удар ідеї української нації, що ідею береть її носіяв українська еміґрація. Ті, що осталися на землях, розуміли це велике завдання еміґрації, піддержували її й вони свідомо переносили хвилю тягар українських боротьби поза межі України. І тут еміґрація не зрадила ніколи. Вона гідно виконувала свої завдання. І що найважливіше: вона ніколи не тратила своїх зв'язків із Україною в усі її діяльності навіть одну мету, одно гасло: Україна. Ніхто й ніколи не відгужувалися їх від цього. Ніхто чужина не зуміла прив'язати до себе українців, ніколи ніяка чужа ідея не зуміла вогнів в цій еміґрації українську ідею. І чес було тут безсилим. Бо навіть ті з нас, які мають за собою еміґраційну традицію, як зв'язані з чужиною літами досвідчення літ, не відгужуються, не перестали бути українцями. Ідеєм, з якими пішли на вигнання батьки й діди, осталися живими й дітьми і в дітей їх внуків. Це наша гордість і наша сила. Це запорука нашої незнищимости й непоборности. Тут і там, Тепер і на всі часи.

Цих кілька думок в річницю смерти одного з наших найбільших великих політичних еміґрантів хай підсилюють у нас віру в нашу силу й наше велике історичне призначення. У д. переломові часи не забуваймо, що всі ми — тут і там — творимо одну політику сім'ї, яка, тепер чи пізніше нам дійсно на велике спільне завдання. Це буде Свято України нашої, нашої України.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, до чого стремить демократія та большевизм?

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, що є рушійною силою?

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, хто є причиною цієї війни?

Вичерпуючі відповіді знайдете у праці ск. пам.

Інж. М. Сойборського

„ДЕМОКРАТІЯ"

та

„СТАЛІНІЗМ"

Обидві книжочки мають по 48 стор. друку і коштує кожна по 0.75 RM.

Замовляти:

»Probojem«, Praha XIV-66, Přeh 3.

Мирослав:

Бути паном життя.

Учителю. Брати мої.

Націоналіст любить життя, бо любить боротьбу й відповідальність. Для нього життя — це радість боротьби. Він знає, що хто не йде сильно вперед, того тягнуть. Бо життя — це вічний рух, вічне ставання. Застій — це ознака смерти. Тому націоналіст — це вічний рух, вічний творчий чин.

Але бо життя виявляє себе тисячами суперечностей, хаосом конфліктів. Для свого здорового розвитку воно потребує порядкуючої руки, яка з хаосу творила б світ, а з конфліктів — будувала силу. Життя потребує руки творця, яка давала б йому зміст і вищий сенс. Суперечності життя є на те, щоб на них випробовувалася сила творця, а щоб виявляв себе його творчий дух. Тому тільки той виявляє себе як справдешній творець, хто пізнавши суперечності життя, не боїться їм, але стає до боротьби з ними, щоб добирати їх і створити свойі творчі цілі. Таким творцем є націоналіст. Він встає в житті з сильною вірою й непереможною силою перемагати й творити.

За свої вчинки він бере повну відповідальність на себе, бо все то, що він робить, є виявом його віри й активної волі. Він знає, що нема ніякого діла без відповідальности. Він усе тямить, що відповідальність є невмолимо важких хвилин — творців. Бо ж то, що він робить тільки він може відповідати. І він гордий на це. Найкраща відповідальність є тоді, коли відповідаєш за свою віру, якій ти хотів дати життя.

Націоналіст робить все із власного внутрішнього примусу, він виявляє свою силу — він робить усе з переконання.

Він усе творчий й усе знає, що хоче робити, усе тямить свої можливості.

Він завжди і всюди, — у формі й змісті — правдивий, щирий, рішучий, товариський. Цілить над усе добро свободи тому здобуває її й той сто єй, що випереджує світ наступом, творчим ділом.

Для нього найвищий закон — це його творча воля, яку він вносить скрізь на услугу своїй цілі. Добро й вічні інтереси його нації — це для нього життєвий дорогоцінний. А плекування нації — це його власне плекування.

ХОЧЕТЕ НАУЧИТИСЬ

ПО НІМЕЦЬКИ?

Негайно замовте собі підручник німецької мови

СОФІЇ БУДКО

з доступним поясненням граматики й словником.

Ціна 4.— RM:

„Probojem", Prag IV.-05 Fach 3.

Засади виховання в Третій Німеччині.

Надзвичайно велике значіння має виховання волі й рішучости, як і плекання почуття відповідальности.

Так, як у війську панує знаєш, що наказ завше кращий від браку наказу, так і молодь мусить знати, що лікать відповідь є все краща від мовчанки. Мовчанка із страху, щоб не відповісти слів, має бути більше засоромлюючою, як сама відповідь. Із цієї примітивної засади треба виховувати молодь так, щоб вона мала відвагу до чину.

Загально констатовано, що в місяцях листопад-грудень 1933. року ліхо в Німеччині не мав відваги вчити якесь сильне рішення. Це був наслідок злого впливу, що із дрібничок виявився у цілковому патологічному в рішальну хвилину. Брак сильної волі, а не брак віри, кинув німецьку націю в страшне право. Брак волі унеможливлює всяке рішення, зв'язане з ри-

ОДНА ЛЕҐЕНДА.

(Закінчення з ч. числа).

Велетень вилазив свій наклад з Ожельнове обличчя!

Чую... Бачу, що й вас тут посрамлено... А я... А я його дурив себе, що тут спокійна. Я ішов сюди мати тисяч кілометрів...

— А я..., — прикладнула Ожельнова голова. — Де ворог, там нелюдь не дахне. Це тільки ті зимерхні, в яких нема сумління зеплюваше. Подивіть: ота, то в лиха добро пашня... А ці злюк: спокійно наше в Москві!.. У, гади! Прибили б їх мілані дошки по чолі і вогнем випекти їх лих: «Ви — рабіть»

Ожельно важко дихав, ніби боровся з якимсь і знеманим. А потім заплеть трина, грудька і напружена. Всередині що сидів на землі, під віком. Він натягнув у напрямку сходу свою дивовижну з крутими вуглами, сталість суглобів, очинку... Зверхнім вдрвав вона з своєї, ніби її вліплено мистецтво, що пальці тільки велетнів. Чорна борода, зарослала від стидачи його лоснуну шию, а чорні збиті на вовну чорним полуцем бубних кучерів нагадувало відомічне строхоцько-пікуна. Він складався на могутнім стопрійнім, якому вкладене до уст вогняне слово, до грудей прямоте серце, а до рук меч, тяжкий і вічний, кутий у підсвідомих, горячий у крові й гартований у замерзлих сльозах. «Сьвяник!» — ярко мов відомнем світла... Брат!.. Замучений, гонений, осоромлений брат...

— Мрятьмо, — почав велетень, — в далекі минулі, які революційні дні. Довгими валками ротить ся по наших степах залізні тачанки, а лунк скорострілів пе й хоті в вічерельки, свойі бісмаєності розсіяють завширяйчо під снігом зочиної роботи. Для декого це було обаяще. Для інших — забуто нині холоднє. А для це воскреслі тіни вільних наших прадурів, що, замешкуючи в долоні вічний сон, вони смерти, вейшли з могил, щоб ще раз наочно в остаточно розвіяти рештки підлої чорної темноти... Це я в 1933. р. пізнав. Щовно спливуть сьвятий кали спізнюго походу, як на наші заглухлі спинці нахлинув вихий хорок — ні лекавізації. Кожен наш постійне встоював свою шаблю, щоб більш не витягти її з ножен. Ось нагадати того, що перша Катерина почала... Її Петро кінчиному знищив, а Пугачоф II, Першого скерувала Катерина, а другий вчетвертував попадків її. Перше «Сто» зруйнувати, а пірвати кожевий корінь рішення Пугачоф II...

Але це ще не все. С в вас ще Кубані три свячених шаблі. На одній з них, яку вчерна в Україні... не можу відкрити чого, що в тайною... На дошці під лаком: «Зі Україну хоробрі скрипнуся славному за царині під Тезьмаєм всього сотного Кіївська Запорізького, Богдана Хмельницького». Одна кожна, що через діда свого доступ до сьвяченої шаблі мав, одного разу розказав мені таке: «Друзяко! Ось як воєм

язкой — и велич всякого чину не лежить у відвазі. Якийсь генерал сказав, що він тільки тоді розпочне вже якесь діло, коли має п'ятьдесятьдвоє відсотків певности про успіх. І тут лежить ціла трагедія, бо хто жадає запоруки від долі про успіх, той ніколи не дістане нагороди чину. Хорий на раз не потребує мати ще п'ятьдесятьодин відсотків певности про успіх операції, щоб зважитися на неї. Бо коли така операція крає в собі тільки пів відсотка певности про успіх, то відважно людина якщо рішиться на неї.

Чума свідомого браку сильної волі й рішучости лежала заглаво в фальшивому вихованні молоді. Це фальшиве виховання випливало в дальшому житті, як брак щирости відваги в провідних державних мужів.

Рівно ж тут лежить й катастрофальний страх перед відповідальністю. І тут треба шукати причини у фальшивому вихованні молоді. Страх перед відповідальністю перо сякою доті ціле публичне життя й находить своє завершення в парляментарній формі правлення.

Уже в школі кладеться на жаль більше уваги на почасі «життя» при зовнішнім малого прецінка, як на щирі знання.

Тому, що національна державна пристрасть найбільшу вину виховання сильної волі й рішучости, то треба вже з малку вносити в серця молоді ці високі прикмети. Таке виховання в цілій сталій

Д. Н.:

Ще про характер.

Сильний характер — це те, чого найбільше потребує наша теперішня доба. Знати, чого хочеш, і напруженням усіх своїх духових і фізичних сил перевести в життя це своє хотіння — ось характерна людина. Мати перед очима ясний ідеал і мати певні засобики до його здійснення — це те, що характеризує всіх великих людей всіх часів. Ідея і непохитна воля — на його успіхах — це то, що ділить характеру людину від нехарактерної, принципіяльна від непринципіяльної, борця від трусів. Великі творці релігій, політичних чи соціяльних рухів, державних чи навіть філософічних систем — були такими характерами.

Наша доба показує собі що велику історичну кривду і тому підсила до небувалих злетів культ характерної людини. Певно, що всі з нас не можуть бути Фридерихами Великими, Наполеонами, Цезарями чи Наполеонами, але всі з нас можуть стреміти до того, що людина створить сильний національний організм, що його не подолає ніяка сила.

(Далі буде).

Чи Ви вже вислали передплату на „НАСТУП"? Зробіть так ще сьогодні!

МИНУЛЕ ПРОМОВЛЯЄ...

Несмертельна героїчна традиція Української Нації скрита серед нас, коли читаємо

ЗОЛОТЕ СЛОВО,

вибір думок, історичних оповідь, пояснення сліз та універсаліє великих великих предків Нашої та Козацької доби.

Книга містить уривки з Київського на Галицько-Волинського літописів, „Слово о полку Ігоревім", хронікальні літописів та інші памятки нашого минулого.

ЦІНА 2— RM, (з перес. 2·30 RM).

Замовляти:

„Probojem", Prag XIV-65, Nach 3.

ти й стояти б тобі на перехрестях доріг і показувати заблудженим нашим братам. А їх заблудило страх сильних. Мітьбоже! Будеш ти вмітиме слово душею за зубами тримати, то скажу тобі одну тайну». Я тут же затрясся, і він сказав мені про тайну. «Знаєш, — каже, — шабля ти тримай лиш охоронно при собі від загубі. Її посвячено в присутності найсвятішого проводиря, що він витяв у він день розбиш, і Україну, мов дівчину, у вільний спосіб вивів. І доки шабля ця в руках розумних, доти Україна жива. Доти слід її сильний і незгладний. І хай бутусять нас вороги. Хай нас сеплють нас по всьому світі. Де стане наша нога, там слід свій на лишить Україна. Чорний такий слід, сакучий. Українці заставили цілий слід цілу країну сходи сонця. Куди — каже — ще час, що розпространі відвічні ліси розступаться, бо прийде туди наша нога, наче там свій слід. У нас відрізняють довгі, довгі пальці, що ось лякають смертельним потасем і

начальять. І трісне, розлухаєний, розбубнілий труп — російська імперія — а нічна козачка вісна заклекоче по горах Кавказу, по хребті Уралу, понесе її буревій на пливучий сігуп і розпрострить на широку віковічні ледяні вали калкий дух... Ні Богу! — вступуєш я — чуєш, подобається твоя казка. «Ще, — каже, — не казка. Так буде! Вже почався початок вилив нашого моря, бо потинулися на південь вітри північні. Вже заливаємо ми схід. Отой бронзовий Азіяти, що вгрузе на нашій плоті, закриває не плями кожаче, а тільки закриває їх серця козаки. Отой Кальмак, якому колись «віроя» і прицрою служити присягався. Україна нас кличе... Слід завкавказьких гір ми чуєм міцний її слід. Буде ще буря. Знаєш — каже — оцей мій театр».

— І я затямив його. І я зробився схоронником свяченої шаблі. Круг неї вкінчалися козаки. Але протуля говорив про нашу шаблю, бажаючи їх знищити. І. Але що так то лишити. Забрали мене, на мене міцно другий стяв, десять стало, мене рік по льохах ГПУ тавили, а за чадиєм дулю з підлевкою для бабці комунізму. Зате Соловов я відвідав. Відвідав я несходимі, дикі ступі, куди ще не ступала людська нога. Відвідав бездонні багна — тундри, вимостелені від подеку під ночі.

— І ось тут я почав одну легенду, яку знає кожний, що туди попаде. А попадають туди десятки й сотки тисяч, вся сіль України, всі, що круте, дуже, непоборно вигнано туди. Легенда ця голосить, що раз у мурах Кремля останній володар російської імперії, Сталін, увиштувае біль, що його опанував того тирана вимагалося виголосити найоригінальнішій тост. Цар останній допив найбільшої злої усіх вілю Державинські і промовив: «Я п'ю за те, щоб у горку дрогнем, в тайгу, тундри, багна й пічні ледяні вивести нашиму, вмитрицу, збудувати оселі й міста, та щоб зроб-

літ. в долі під самих вас, щоб прочистити не поле від бур'янів і дати змогу сильно розвинутися добрим ростинам.

Український Національний має в своїх почуттях зберегти силу українських характерів. Нова українська людина, якої призначено творити нове життя для України, це сильний характер. Можна, як, проміду мрію, возкуреїнський держав національ ідеал, цей новий українець, прямував усіми шляхами до його здійснення. Він нав'язував до славних традицій з української історії і, плекаючи в собі мужеські чесноти наших славних предків, на основі дотів життя ідеї української самостійності. Цей дух нашого українця не тільки ослабнав, але набрав ще більшої сили.

Характерна прикмета нашого українця — це дух перемоги, дух наступу. Цілою найбільших жертв перша він йшов усе вперед. Вічний шукайкій апріоритетуванн. Його дух, хоч і приглушений, але це спрямовує в першій мірі до гармонії розвинутих рижнетку найкращих характерів. Во прикладного борця, прикладного воїна характеризує не тільки наступ, але і видержання на позиції, — часом вирішує упорядкований відступ. Во шлях боротьби має свою доцільність. Уміють свої, щоб німецькия війн, який водночас боротьби за Європу, був прикладний підчас цієї війни наступати так, як це робили большевики. Чей же ніхто не буде твердити, що він міг би могли наступати в причини своєї війни. Бо коли наступали москалі, то могли це робити й німці. Чейже московський вояк не є власть видиднова, — хоч би це був і добрим — яка не підлягає вплинам природи. Але проте німецькі silicken не наступали, бо цього вимагала воєнна доцільність. І хто знаєте москалі, які наступали і принесли такі жертви, що їх уже ніхто не направить, чи німці, які боронили своїх позицій? Тут двох думок не може бути: німці в обороні виграли московську офензиву. Але з другого боку, що наступить після найбільший історик цієї війни: великі німецькі побіди, почавши в Польщі, через Норвегію, Францію і Балкани, чи переборення лютої східної зими на позиціях в обороні? Пов'язується, що найбільша німецька побіда дотепер — це зима, яку німці перемогли на позиціях, в обороні. Прикладний полк великий не тільки в наступі — до того могли він іде під побіди до побіди, але і в обороні.

Інші великі люди, сильні характери в стані видержувати великі удари. Тут дехто здається, пробує свого вибрання, або своїх вибранців, чи вони дійсно здібні на те велике діло, що їхнє життя їх покликало.

Наступ і оборона, адбутта позицій і їх видержання, — це дві сторони, це два боки тієї самої медалі. Зміцнити в обороні — це доводи видержати і мешкеартости, а найважливіше, не забувати, що

лено це тихо, що боялося півночі, що не знали північного холоду, а яка знали в житті одну насолоду й радощі. Всю контрреволюційну буржуазію в тайгі, в тундрі, в Білім морі! Ура!» А другого дня виряджено ще дванаїч цілу ескадру літаків, що хрунтували над замерзлими болотами, над північними ледами та лісами. А як рік відкритого повінь «буржуазії» з півдня, яка має ту дивну природу затвердати машинами. І посунула ти «буржуазія», знищена, обшорпана, гнана проклятьками й прикладами. По сунула десятками сотень. І пізнав я в тій «буржуазії» творчо'язих, сухорлявих, запечених вічним сонцем України дядьків із Полтавщини, Херсонщини, Катеринославщини, Поділля, Волині, Київщини та всіх закутків, де лише живе цей «буржуй». Гнали їх тисячами людей. Гнали й гнали в якобових снігах. І почав цей «буржуй», якому під порожнини не сходили в долоні, він підійшов, можні, боротьбу з медведем, скоби морозом, непрохожим журом дню. І пішов він... Подвіч білої ковдрі вистав пливеться по ветрах північні, але народу не миліє. Проні десятки тисяч невольників в бігра та прелісах. Залишили лише по собі корчаї стіди. Вічна легенда! Катерина боротьба з безперервною рестуні довгі пальці нашого шарпу. Бронзовий Пугачоф впрусив з диміло. І коли вгрузає вже, адійно в болотно чола зубчати колесо, але жаємо трибок і сполучимо нашу машину з Великою машиною, що так щиро фабрикує отих мешканців, тяжких «буржуїв», яких заслали Дзержинські суворо північ. І почнеться рух...»

Полетень скінчив свою оповідання. Мовчав збуди, дивлячись на нас.

А в той час на ужтісі жорстокої борьби захід захкотів у далечині, ніби там, десь за обрієм, творилися нечувана пожежа.

(З циклю «Москвиня»).

обороні не є рівнозначне становище воєнь, хто не може наступати, бо порот в такій ситуації сильнішій, диктує йому шлях дійшов і тому він мусить боронитися, але і тоді, коли його вимагає доцільність боротьби і коли він, з власної ініціятиви, переходить в оборону. У такій обороні, з власної ініціятиви находиться німецька армія цієї зими.

Отже вона боротьба складається з наступу і оборони. Тому армія, пишалена тільки для наступу, заломиться дуже скоро при найменшій корзаці і не буде нікоти здібна на великі діла. Так стало і людина, яка велика тільки в наступі, не є повною людиною і нікоти не виправдає покладених на неї завдань. Тому наше виховання мусить чинитися з цим одночасно жестом і побіг духа агресії плекати в нашій молоді і дух оборони — видержання на позиціях. Інакше це виховання не буде повним і ми не побоваємо завдань, що їх поставила на нас історія.

Будьмо сильні в обороні!

НЕ МАЄТЕ ВИ ЩЕ

Календар?

Кишеньковий календар

„ПРОБОЄМ"

на рік 1942 • Ціна 0·50 RM

—o—

Великий ілюстрований календар-альманах

„НАСТУП"

на рік 1942 • Ціна 2·— RM

Адреса:

«Probojem», Prag XIV-64, Fach 3

УВАГА! УВАГА!

Маємо на складі надзвичайно елегантні відзнаки

„ПРАПОРЕЦЬ з ТРИЗУБОМ"

Ціна 1.— R M! Замовляйте

„Probojem", Prag XIV-64, Fach 3.